מסורת הש"ס

בקוזוות. מוט"ש. נותן פיסת רגבים סביבות הגבולים להודיע שהוא כרם רבעי ואסור בלא פדיון: **דאיכא הנאה מיניה.** לאחר זמן בחריסה וזריעה וקצירה: **אף האי נמי איכא הנאה מיניה.** בפדיון: **חרסים.** כתותי לעפים טיבל"ש בלע"ז: **וממחה ושופך.** ממחה את הסיד במים ושופך סביבות הקבר: **בד"א.** דעבדינן להו היכירא לעובריס וסביס: **בשביעיה.** שהוא הפקר ובהיתר הן באין לאכול: **אבל בשאר שני שבוע.** שהן באים לגזול ייחס ויאכלו דבר האסור והלעיטהו לרשע וימות: **כל הנלקט בו.** אלמא אע"ג דליתיה ברשותיה מפריק ותופס פדיונו: **וכי תימא לגוזען.** לאו סתמא היא אלא רשב"ג מסייע ואזיל ליה למילתיה: **ערב.** בגט פשוט: **ליתן.** במי שאחזו קורדיקוס: **ורחיים.** בפרק שני דסנהדרין [לא.]: **המתלקט.** שעתידין ללקוט: **רבי דוסא.** לענין לקט קליר קמיירי דקיימא לן שני שבולין לקט אחד אינו לקט ואין כל העניים בקיאין בהלכה לפיכך צריך בעל הבית להפקיר: **דאית ליה לר' יהודה ברירה.** דקאמר כל שילקוט וכי לקיט אמרינן הודרר שזה הפקר ואע"פ שאין בעל הבית יודע בשחרית דשמא לא ילקטו יותר על דיסה:

הלוקח

חייב אתה ליתן לו כו'. משמע דחייב אתה ליתן לו לא הוי גמר דין עד שיאמר לא תן לו והא דאמר בפרק קמא דסנהדרין (ד' ו: ושם ד"ה נגמר) נגמר הדין אי אתה רשאי לבטוע ומפרש היכי דמי גמר דין פלוני אתה זכאי פלוני אתה חייב ט) אע"ג דלא הוי גמר דין ממש כיון שקרוב הדין לגמור אסור להטעות את הזכאי [ועי' תוס' ב"מ יח. ד"ה חייב]:

כרם רבעי כו'. ק"ק דלא נקט עדלה תחלה:

חרסית. פירש הקונטרס כתותי רעפים וקשה דבפרק כסוי הדם (חולין דף פח. ושם ד"ה חרסית) משיב חרסית ולביזה כתושה: **מה** חרסית דלית ביה הנאה. תימה לר"י דבסוף כסוי הדם (שם:) אומר דאין מכסים אלא בדבר שזורעים בו ומלמיח ומשמע התם דמכסין בחרסית ותירץ ר"ת דחרסית זורעים בו ומלמיח אבל אין מוציאה ט) כדי נפילה לכך קרי לית ביה הנאה ואפילו מוציאה יותר מכדי נפילה הואיל ופירותיה מועטים משיב לית בה הנאה:

והצנועין מניחין את המעות כו'. אי שביעית נוהג בכרם רבעי כדמשמע ט) [דאמילתיה] דת"ק [קאי] צריך לומר דצנועין אשאר שני שבוע קיימי דאי אשביעית כיון שהיו זוכים מן ההפקר לא היו יכולים לחלל:

כל הנלקט מזה יהא מחולל. תימה מתי היו אומרים דלמה שמלקטים אחר אמירה לא היה מועיל ואם כן וכי בכל שעה היו אומרים כן בלי הפסק וכ"ת שבכל ערב היו אומרים כן כמו גבי עניים בסמוך מ"מ לא היתה תקנה למה שאכלו קודם אמירה ואור"י דכל הנלקט לאו דוקא ממש אחר לקיטה אלא מניח מעות בעוד שלא נלקט ואומר כרם רבעי זה לכשיהיה נלקט יהיה מחולל אחר הלקיטה והא דקאמר ר' דוסא לעיתותי ערב דוקא אבל שחרית גזרינן שמא לא ט) יפרש דלאחר לקיטה יחול ההפקר וא"ת וכיון שיש חילול במחובר לקרקע כדמשמע בסמוך למה היו הענועים דוחקים למה לא היו מחלליס כל הכרם בבת אחת וי"ל דשמא היו רוצים להולך שאר הפירות לירושליס לפיכך לא היו רוצים לחלל הכל בבת אחת אי נמי לפי שלא היה מועיל חילול למה שיגדל אחרי כן וא"ת כי קאמר כל המתלקט הא לא היה מועיל למה שגדל אחר כך וי"ל דמ"מ מה שהיו יכולין לתקן היו מתקנים ועוד דשמא היה בטל ברוב א] ואע"ג דדבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל מכל מקום מדאורייתא בטיל:

אימא כל המתלקט. משמע דחל פדיון במחובר לקרקע שהרי קודם לקיטה היה מתחלל שהרי שנלקט שבא לרשות אחרים אין לבעלים כח בהן לחלל ותימה דבתוספתא משמע דאין חילול במחובר דתניא בסוף מעשר שני כרם רבעי ב"ש אומרים אין פודין אותם ענבים אלא יין וב"ה אומרים ענבים ויין והכל מודים שאין פודין במחובר לקרקע ונראה דטעמא דילפינן קדש קדש ממעשר ויש לומר דהתם לא הוי טעמא אלא משום דמחובר אין דמיו ידועין ולכך אין פודין אפילו על פי שלשה והיינו נמי טעמא דב"ש:

כל שלקטו עניים היום יהא הפקר. תקנה עושה לעניים לפוטרם מן המעשר כשמלקטין יותר מדיעם כגון ג' שבולים ואוכלין בלא מעשר לפי שלקט שכחה ופאה פטורים מן המעשר לכך אומר בעה"ב כל שלקטו יהיה הפקר כדי שיפטור הכל ממעשר דהפקר פטור ממעשר ולריך לומר דבעל הבית אין מתיאשא דאם היה מתייאש וחשיב יאוש מדעת כמו תמרי דזיקא וא"כ למ"ד יאוש כדי קני תקשה ליה מה מועיל הפקר לפוטרו מן המעשר והלא כבר זכו בהן עניים בתורת גזל על ידי יאוש ומיהו זה אין להקשות אם בעל הבית מתייאש למה לריך להפקיר כדי לפוטרו מן המעשר והלא יאוש חשוב הוא כהפקר לפוטרו מן המעשר כדמוכח בחלו מליאות (ב"מ ד' כא:) ועוד דלמה לא יועיל כל שלקטו לכ"ע דאטו מי גרע מיאוש דהא לא דמי יאוש דהכא דגבי גזלן ליאוש דמליאה דאי יאוש קני בכל עניו אפילו אם אין הגזילה ברשות הגזלן בשעת יאוש אם כן יאוש דהכא לא הוי אלא כלפי דידיה והוי כמתנה בעלמא ואין לו לפטור מן המעשר ואפילו אמ"ל דלא קני אא"כ הגזילה ברשות הגזלן אבל אם היא ברשות הרבים בשעת יאוש כל המחזיק בה זכה בה אי נמי למ"ד יאוש כדי לא קני כלל וכל המחזיק בה זכה בה ט) מ"מ אין זה יאוש פוטר מן המעשר דנהי דנגזל אין יכול לתבוע מן המחזיק בה אחר יאוש כדאמרינן בהגוזל בתרא (לקמן ד' קיא:) דדוקא גזל ולא נתייאשו הבעלים ובא אחר ואכלו דלא מזה גובה דלא מזה גובה אבל אחר יאוש אין יכול לגבות כלום מן השני מ"מ כיון שכל אדם אסור להחזיק בה מפני שהיא צריכה לגזלן ליפטר י) מן הגזל ואם כבר זכה בה אחר לכל הפחות חייב לשלם דמיס לגזלן כדאמר לעיל דאפילו למ"ד יאוש לא קני חייב גזל שני לשלם קרן לגזל ראשון לא חשיב כהפקר לפטור מן המעשר דטעמא דהפקר פטור מן המעשר משום דכתיב ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך ילא לקט ושכחה ופאה שיש לו חלק ונחלה עמך והיינו טעמא דהפקר והכא אין לו חלק בה שאסור לזכות בה ואם זכה חייב לשלם לכל הפחות דמיס ועוד דבסתמא אין מתייאש אלא לגבי עניים ואין מועיל לפטור מן המעשר עד שיהיה הפקר לעניים ולעשירים כשמיטה:

הלוקח

א) ב"מ ז. קדושין נב. [לעיל סח: לקמן ע.], ב) [שבת מו. וש"נ], ג) מעשר שני פ"ה מ"ח, ד) הר"מ מ"ז, ה) גיטין לח. עה. כתובות עז. ב"מ לח: ב"ב קעד. סנהדרין לא.: [בכורות כד.], ו) [תוספת' פאה פ"ב], ז) ל"ל מתניתא, ח) [עירובין לו: וש"נ], ט) [ל"ל דתניא וכ"כ תוספו' ביומא ובחולין ובעירובין], י) [ב"ב קנג:], כ) [גיטין עד.], ל) [ל"ל שלשין], מ) [פאה פ"ו מ"ה], נ) עיין ר"מ, ס) יומר מכדי גי' ר"מ [בפי' הכרטעוקא ותו"ע וכן בפי' הר"ש אימא כדי נפילה ופירוש שלא כדי נפילה פי' רש"י ב"מ קה. זרע שמפורים במפולת ידן], ע) רש"ש, פ) ל"ל לא יפרש. רש"ש, צ) וא"כ הוי הפקר לכל. העתק מחילופי גרסאות, ק) שהרי מחויב לשלם להגזלן. העתק מת"ג,

הגהות הב"ח

(א) גמ' דלא פסקוה למילתא כל"ל:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוד"ה כל הנלקט וכו'. ואע"ג דדבר שיש לו מתירין וכו'. עי' שיטה מקובצת שתירץ עוד דמילי דלא ניכר לא הוי דבר שיש לו מתירין:

רבינו חננאל

דאמ' לו חייב אתה לשלם לו, והקדישי, משלם כפל לבעלים והקרן להקדש. אבל אם אמ' לו צא תן לו, אפילו אם טבח ומכר אחר כך פטור מד' וה' וכל שכן אם הקדיש. ופריק ריש לקיש לטעמיה. **והדרינן נמי** אמ' ר' יוחנן גזל ולא נתיאשו הבעלים שניהן אין יכולין להקדיש, הגזלן לפי שאינו שלו והנגזל לפי שאינו ברשותו. והאמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה, ותנן כרם רבעי מציינין אותו בקוזות אדמה. פיר' בלשון ישמע' אקטאע אל טין. פיר' היו מציינין אלו המקומות להתרחק מהן, כל הרואה זה הציון מכרם רבעי ומן הערלה משום איסורא, ומן הקברות מש' טומאה. והצנועין היו בכרם רבעי שלהן מניח מעות ופודין הפירות שכבר נלקטו כדי שיאכלום המלקטין אותן בהיתר. והלא אלו הצנועין סתם משנה הן, ואמ' ר' יוחנן הלכה כסתם משנה, ... אדם מקדיש דבר שאינו ברשותו. וכי תימא משנה זו אינה דצנועין... יחידאה לא אמ' ר' יוחנן כול'. **ופרקינן,** לא תימא מתניתין כל הנלקט שכבר יצא ... המתלקט, כלומר קודם שיתלקט עודנו ברשותו היה פודהו. ואקשינן תוב, ומי אמר ר' יוחנן הכי מתני' כי המתלקט הוא,

עין משפט נר מצוה

נח א מיי' פ"ג מהל' גניבה הל' טו:
נט ב ג מיי' פ"ט מהל' מעשר שני הל' ז:
ס ד ה מיי' פ"ח מהל' טומאת מת הל' ט:
סא ו ז מיי' פ"ט מהל' מעשר שני הלכה ז:

לעזי רש"י

מוט"ש [מוטי"ש]. רגבי אדמה.
טיבל"ש [טיולי"ש]. רעפים.

מוסף רש"י

הלכה כסתם משנה. רבי הוא סידר המשנה וכשנראה דברי חכם ושרו בעייו שנאן סתם ולא הזכיר שם אומרו עליהן כדי שלא יהו שוויין מפי יחיד ורבים כאילו נשנו מפי המרובים ויעשו כמותן (ביצה ב:). **חרץ מערב.** בגט פשוט (ב"ב קעג:) **רצידן.** במסכת גיטין (עד.) **וראיה אחרונה.** בדיני ממונות שני (סנהדרין לא.) שמלקו בשני מתלוקות במכיי שטר ראיה לסתור את הדין, כראשונה הלכה כמותו וכאחרונה אין הלכה כמותו (ב"מ לח:).

רבינו חננאל (המשך)

והאמ' צנועין ור' דוסא אמ' דבר אחד, ור' דוסא נלקט אמ', דתניא ר' יהודה אומ' כול'. ופריק, אפיך ואימא ר' דוסא אומ' שחרית בעל הבית עומד על שדהו ואומ' כל שילקטו עניים היום מן העומרין יהא הפקר, ר' יהודה אומ' לעיתותי ערב עומד בעל הבית על שדהו ואומ' כל שלקטו עניים מן העומרין יהא הפקר. ולא סגיא דלא מפרק להו הכי, שאם העמיד ר' יהודה הוא דאמ' כל שילקטו עניים, נראין דבריו אית ליה ברירה, דאמ' כל שילקטו היום ולקטו, ואמר ר' יהודה נתברר כי הן הנלקטין הן שהפקירן בעצמן, הרי אית ליה ברירה. ושמעינן ליה בעלמא דלית ליה ברירה, דתנן

הלוקח יין מן הכותים. הכל מפורש בפרק כל הגט (גיטין דף כה. וש"נ):

אלא לעולם כל הנלקט. הקשה רבינו טוביה תקשה לרבי יוחנן מדרבי יוחנן דלית ליה לרבי יוחנן ברירה והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה וסתם מתניתין בהלוקח[ה] כר"מ דאית ליה ברירה ואע"ג דבסתמא דלנועים לית ליה ברירה מ"מ תקשה מאי אולמיה דהאי סתמא מהאי סתמא ושמא רבי יוחנן היכא שמתנה בפירוש לא קאמר ר' יוחנן דאין ברירה ובריש כל הגט (שם) דקאמר רבי יוחנן אף אחרון אינו פוסל משום דאין ברירה שאני התם דכתיב וכתב לה דמשמע שהיה לרין שיהיה מבורר בשעת כתיבה כמו שמפורש בריש כל הגט:

ה"א צנועים את להו דר' דוסא.

ולא מן הדין דגזל ולא נתייאשו הבעלים שניהן אין יכולין להקדיש ולחלל ולהפקיר אלא מחמת תקנה הוא דאוקמי רבנן ברשותיה לחלל ולהפקיר אלא יכשלו עניים וגנב ורבי דוסא לית ליה דצנועין דבעייס עבוד רבנן תקנה ולא בגנב אבל השתא דקאמר ר' יוחנן צנועין ור' דוסא אמרו דבר אחד א"כ סובר הוא דלא מחמת תקנה אלא מן הדין ולא בעי למימר דלענין ברירה דוקא קאמרי דבר אחד דתרוייהו לית להו ברירה שהרי דבר אחד משמע ממש דבר אחד וקשה דבפרק העור והרוטב (מולין דף קכד:) אמר רבי יוחנן ר' ישמעאל ורבי דוסא בן הרכינס אמרו דבר אחד דלאו ממש דבר אחד דבמגע דוקא אמרו דבר אחד אבל במשא פליגי דהתם תנן שני חלאי זיתים מטמאים במשא ולא במגע דברי רבי ישמעאל ובהיא דרבי דוסא תנן במסכת אהלות בפרק ג' (משנה ח) כל המטמאין באהל שנתלקו והכניסן לבית רבי דוסא בן הרכינס מטהר וחכמים מטמאין כילד הנוגע בשני חלאי זיתים מן הנבילה או נוטלן כו' משמע דר' דוסא בן הרכינס מטהר במגע ובמשא ויש לומר כיון דבמגע אמרו דבר אחד אין חוש אע"ג דלא שוו במשא ועוד אומר ר"י דלגמרי מצית למימר דסבר רבי דוסא כרבי ישמעאל והא דלרבי ישמעאל מלטרפים היינו במרודד ור' דוסא איירי במפוזר לגמרי דלגבי משא בעי נוסא והוא דישא שיהא מחובר יחד כדקאמר עולא בהיא שמעתא ואוקי עולא כרבי דוסא ולא כרבנן דבלאו הכי פליגי בה תנאי בדעולא ט) ומה שיכול לתרץ אליבא מתרץ אי נמי עולא מוקי פלוגתייהו במרודד ואמי כרבנן ולית ליה דאמרו דבר אחד:

קרייה רחמנא מעשרו ומוסיף חומש. תימה לר"י דבלא חומש יכול לדקדק דאוקמיה רחמנא ברשותיה מכיון שיכול לפדותו ואין שום אדם יכול לעכב עליו אבל אחר אין יכול לפדות בע"כ וי"ל דהא מה שהוא יכול לפדותו ולא אחר היינו לפי שהוא בידו אבל כשהוא ביד אחרים כמו כרם רבעי דלעיל אז לא יוכל לפדותו אבל השתא דאשכחן שיהיה חשוב כ"כ שלו שמוסיף חומש ואחר אפילו כשפודה מדעתו אין מוסיף חומש ש"מ דלגמרי אוקמיה רחמנא ברשותיה ואפילו הוא ברשות אחרים:

קדש קדש יליף ממעשר. תימה דל"ל למידרש בפרק כילד מברכין (ברכות ד' לה. וש"נ ד"ה אחליה) מדכתיב קדש הלוים אחליה והדר אכליה פירוש כרם רבעי טעון חילול תיפוק ליה מקדש קדש דמעשר וי"ל דאי לאו דאשכחן ביה פדיון הוה יליפינן קדש קדש משביעית שאין לו פדיון כלל ואין להקשות כלל למה לי קדש תיפוק ליה מהלוים דגזירה שוה דקדש אלטריך למימר דיש לו חומש כדאמר בפ"ב דקדושין (ד' נד: וש"נ ד"ה גמר) ורבינו חיים תירץ דאי לאו הלוים מגזירה שוה לא הוה ידעינן שאריך חילול (אא) י) בשביעית שאין מעשר שני נוהג בשביעית והביא ראיה מירושלמי דמעשר שני פ"ה דקאמר מה דאת אמרת אין מעשר שני נוהג בשביעית דכוותיה אין נטע רבעי בשביעית וכו' ודייק התם שגם שלישית ושביעית שאין בהם מעשר שני לא יהיה בהן נטע רבעי אמר רבי יוסי שלישית ושביעית יש בהם מעשרות ושביעית אין בה מעשר כל עיקר: **אבל** לקט דממון דידיה הוא. לא הוה צריך למימר אלא דגבי לקט ליכא קרא אלא לרווחא דמילתא דאפי' איכא קרא לא דמי אהדדי: כסתם

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פ"ז מהל' מעשר הל' ז סמג עשין קלה:

סג ב מיי' פי"ח מהל' שמיטה ויובל הל' כ:

סד ג מיי' פ"ג מהל' מעשר שני הל' י סמג לאוין רסד:

תורה אור השלם

1. כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כֵלִים לִשְׁמֹר וְגֻנַּב מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִמָּצֵא הַגַּנָּב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם: שמות כב ו
2. וְאִישׁ כִּי יַקְדֵּשׁ אֶת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיְיָ וְהֶעֱרִיכוֹ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם: ויקרא כז יד
3. וְאִם גָּאֹל יִגְאַל אִישׁ מִמַּעֲשַׂרוֹ חֲמִשִׁיתוֹ יֹסֵף עָלָיו: ויקרא כז לא
4. וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִת יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַיְיָ: ויקרא יט כד
5. וְכָל מַעְשַׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיְיָ הוּא קֹדֶשׁ לַיְיָ: ויקרא כז ל

מוסף רש"י

הלוקח יין מבין הכותים. וסתם כותים לא מפרשי תרומה ואין להם כלים להפרים לאוכן תרומה ומעשר (ערובין לז: וכעי"ז סוכה כג:) וכותים גירי אמת חשיב להו ואין א"י נפקעת מקדושתה על ידיהם וכשם חשודים על המעשרות ועל התרומה, ולא בעמי הארץ שרובן מעשרין וטולן מפרישין תרומה, אבל כותים חשודים על הכל, והלוקח מהם צריך לעשר ולהי (גיטין כה.) ואשמעינן הכא דכותים חשידי אתרומה, דלקמן שני לוגין שאני עתיד להפרים כו' ומשנה זו קודם תקנה דגזרו על יינם נסכים (חולין יד.). **שני לוגין שאני עתיד להפרישי.** מן המלה, הרי הן. כמוהו (ערובין לז.). **תרומה.** גדולה, ואחר כך עושה ממה שנשתייר מלה מעות, מפרים עשרה אחרים. גדולה, ואחר כך עושה ממה שנשתייר מלה מעות, מפרים עשרה אחרים ומפרים מהן תשעה למעשר שני (מעילה כב.). ומיחל. מעשר שני שהוא יכול לתקנו מיד בלא הפרשה לאחר שקרא עליו שם יחללנו בכל מקום שהוא על המעות (ערובין לז.) הוחל ויכול לתקנו בתמילה בעלמא ולומר הרי הוא ממחול על המעות שיש לי בתוך הבית לא המירו לו חכמים לשתותו ולסמוך על הבריה, אבל בתרומה ומאר מעשרות שמכינן אבריה ולאחר השבת כשיפרשם אמרינן הוכרר הדבר שזו היא התרומה וזה לא שתה אלא מולין (חולין יד.). **ושותה מיד.** ולאחר זמן יפרים התרומה והמעשר ואמרינן הוכרר הדבר שזהו תרומה (ערובין לז.) דמאחר שקרא שם יצא לו מידי טבל וכשהוא מוציא יין לשתייתו הוא הנכרר לאולין, ולכשיהיו לו כלים ויוציא מן הנוד לתרומה הוא הנכרר לתרומה ויש בריה (גיטין כה:) **ושתה** ממנו לאלתר אלא שחבר שיותיר בכלי שיעור התרומה והמעשרות (מעילה כב.) וכשיהיו לו כלים יפרים בם התרומה ומעשר (יומא נו.). **ר' יהודה כו' אוסרין.** עד שיפרים ממש, דקסברי אין בריה ואכל כוס וכוס יש לומר שהוא תרומה ומעשר (מעילה כב.). **האחים שחלקו לקוחות הן.** ולא אמרינן הוכרר לכל אחד חלק ירושתו וירושה איכה מחוסרת ביוכל אלא שמא חלק הבא לזה לא היה שלו והרי החליפו חלקיהם והוו להו לקוחות, וממזירין זה לזה ביוכל (ביצה לז:) וחוזר ביוכל לתחילתו משום מלוה יוכל והדר שקליה כדמעיקרא (גיטין כה.) וחוזרין וחולקין (בכורות נב:).

הגהות הב"ח

(א) תוד"ה קדש וכו' שאריך חילול בשלישית שאין מעשר שני מוכא בשלישית והביא ראיה:

רבינו חננאל

הלוקח יין מבין הכותים בערב שבת ושכח ולא הפריש אומ' שני לוגין שאני עתיד להפריש וכולי'. וכבר פירשנו זו המשנה בהכל שוחטין לפיכך אין אנו מאריכין בכאן. אומ' שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה, עשרה מהן מעשר, תשעה מעשר שני, ומוחל ושותה דברי ר' מאיר. ר' יהודה ור' יוסי ור' שמע' סברי דלמא השתא אינון הוו התרומה והמעשר דאין בריר מנין מתברר שאותן שהפריש אלו הן. ואם לא תעמיד ר' יהודה נלקט שכבר נתברר לנו מה שנלקט קשיא דר' יהודה אדר' יהודה. וכיון שהעמדנו דר' יהודה לית ליה ברירה, הדרנן לאקשויי אז הכי ר' יוחנן דאוקי ר' דוסא דאית ליה ברירה נמי אית להו ברירה, דאמ' האחין שחלקו בניכסי אביהן מחזירין זה לזה ביובל, דלא איתבריר שחלקו שנטל הוא ודאי החלק שהורישו אביו, אלא יש לומר שמא החלק שנטל אחיו הוא חלקו והחלק שנטל הוא חלק אחיו וכאילו מכר חלקו לאחיו ואחיו מכר חלקו לו לפיכך מחזירין ביובל כדין כל מקנה. ופרקינן, לעולם מתני' כל הנלקט הוא, דהא ודאי לית ליה ברירה, ואינו פודה אלא דבר שנתברר שנלקט, ואף על פי שאינו בידו. וזה שאמר ר' יוחנן אין אדם מקדיש דבר שאינו ברשותו, סתמא אחרינא אשכח וסמיך עלה, דתנן אין הגונב אחר הגנב משלם כפל ולא הטובח ומוכר מאחר הגנב משלם ד' וה', ואמאי בשלמא לגנב לא משלם וכול'. ואמאי סמך ר' יוחנן אהאי סתמא

מסורת הש"ס

א) דמאי פ"ז מ"ד סוכה כג: יומא נה: עירובין לו: מעילה כב. חולין יד. [גיטין כה. כת. תוס' דדמאי פ"מ], ב) ביצה לז: בכורות נב: מ. [גיטין כה. מת.], ג) לעיל סב:, ד) [לעיל קח: ע"ש ב"מ ו. ע"ז סג. חולין קלט. תמורה ט. כט: ערכין כא.], ה) קידושין כד. וש"נ, ו) [עי' רש"ל], ז) [תוספתא דמאי פ"מ], ח) פ"ז דמאי מ"ב, ט) ועולא ס"ל כר"מ והא דמקדי התם על עולא ולא מצני דס"ל כר' דוסא ל"א ומה איכולו לתרץ כו'. הגעתך מחילופי גרסאות, י) אבל בתוס' בכרות וקדושין הגי' בשלישית ובששית ועיין ר"מ ובס' פ"ו,

---

הלוקח יין מבין הכותים. בערב שבת בין השמשות כדתניא בתוספתא[ז] וקדש עליו היום ואין לו לשתות בשבת ואין לו פנאי להפרים: **שני לוגין.** ממאה: **מיחל.** מוציא מעשר שני לחולין על מעות שיש לו בבית דמה שיש לו פנאי יתקן יתקן דהא באמירה בעלמא סגי כדאמרי' לקמן: **אוסרין.** דלית להו ברירה לומר מן החולין הוא שותה ותרומה ומעשר ראשון נותרין בגוד: **לקוחות הן.** ולא אמרינן הוכרר הדבר שזה חלק המגיע לכל אחד וירושה לא קאמר רחמנא דתיהדר אלא אמרינן חלקו של זה היה ראוי לזה והחליפו והרי הוא כמקח וחוזרין ומחליפין ביובל: **אלא לעולם כל הנלקט.** אמרו לנועין ורבי דוסא ודקא קשיא סתם משנה דלנועין לרבי יוחנן: **ר' יוחנן סתמא אחרינא אשכח.** ואי קשיא והא לא סגיא דלא מתהפכא מתני' משום ברירה לא מיפוך דאית ליה לרבי יהודה ברירה וטעמא דלוקח יין קתני התם[ט] משום שמא יבקע הגוד ולא משום ברירה: **מה ביום ברשותו** הכי גרסינן הכא: **מאן תנא לנועין רבי מאיר.** דאמר בקדושין מעשר ממון גבוה הוא דכל היכא דאיתיה למעשר לאו דידיה הוא אלא דגבוה הוא ולענין פדייה אוקמיה ברשותו דמחייב ליה חומשא ואי לאו דידיה הוא לא בעלים כדתיב ממעשרו: הכא נמי בכרם רבעי אע"ג דלאו דידיה הוא קדש קדש ממעשר יליף אבל לקט והקדש בעלמא לא אבל השתא דאמר רבי יוחנן לנועין ורבי דוסא אמרו דבר אחד ש"מ טעמייהו משום דלא בעי ברשותו ואפילו במילתא דעלמא דכל כמה דלא אייאוש יכול להפקיר ולהקדיש ולחלל: אורכתא

הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון ט' מעשר שני ומיחל ושותה מיד דברי ר"מ ר' יהודה ור' יוסי ור"ש [א]אוסרין אמרי סוף סוף אמאי קא אפכת לה למתניתין משום דקשיא דר' יהודה אדר' יהודה השתא נמי קשיא דר' יוחנן אדרבי יוחנן דאמרת לר' יוחנן לא תימא כל הנלקט אלא אימא כל המתלקט אלמא אית ליה ברירה והא רבי יוחנן לית ליה ברירה [ב]דאמר רב אסי א"ר יוחנן האחין [ג]שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל אלא לעולם כל הנלקט ורבי יוחנן סתמא אחרינא אשכח דתנן [ד]אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל אמאי בשלמא לגנב ראשון לא משלם [1]וגונב מבית האיש ולא מבית הגנב אלא לבעלים נשלם אלא לאו ש"מ זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו ומאי חזית דאזיל בתר ההיא סתמא ליעביד כי האי סתמא דצנועין משום דמסייע ליה קרא [2]ואיש כי יקדיש את ביתו קדש לה' [7]מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו אמר אביי אי לאו דא"ר יוחנן צנועין ורבי דוסא אמרו דבר אחד הוה אמינא צנועין את להו דרבי דוסא ורבי דוסא לית ליה דצנועין צנועין את להו דרבי דוסא ומה בגנב עבדו רבנן תקנתא עניים צריכא למימר ר' דוסא לית ליה דצנועין עניים הוא דעבדו להו רבנן תקנתא אבל גנב לא עבדו ליה רבנן תקנתא אמר רבא אי לאו דא"ר יוחנן צנועין ורבי דוסא אמרו דבר אחד הוה אמינא מאן תנא צנועין ר"מ היא לאו [ה]אמר ר"מ [1]מעשר ממון גבוה הוא ואפילו הכי לענין פדייה אוקמיה רחמנא ברשותיה דכתיב [3]ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמשיתו יוסף עליו קרייה רחמנא מעשרו ומוסיף חומש כרם רבעי נמי גמר קדש קדש ממעשר כתיב הכא [4]קדש הלולים וכתיב גבי מעשר [5]וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ לה' הוא קדש מה קדש דכתיב גבי מעשר אע"ג דממון גבוה הוא לענין פדייה אוקמיה רחמנא ברשותיה אף האי קדש נמי דכתיב גבי כרם רבעי אע"ג דלאו ממון דידיה הוא לענין אחולי אוקמיה רחמנא ברשותיה דהא כי איתיה ברשותיה נמי הא לאו דידיה הוא והא מצי מחיל משום הכי מצי מחיל אבל גבי לקט כיון דממונא דידיה כי איתיה ברשותיה הוא דמצי מפקר ליה כי ליתיה ברשותיה לא מצי מפקר ליה אמר רבינא אי לאו דא"ר יוחנן צנועין ורבי דוסא אמרו דבר אחד הוה אמינא מאן תנא צנועין רבי דוסא היא כי היכי דלא תקשי סתם משנה לרבי יוחנן ורבי יוחנן כסתם